

N:o 5.

Ank. till Riksd. kansli den 14 oktober 1905, kl. 4 e. m.

Särskilda utskottets utlåtande, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående understöd till de hushåll, hvilkas värnpliktiga familjeförsörjare under innevarande år varit i tjänst vid hären kvarhållna för extra tjänstgöring utöfver lagstadgad öfningstid och hvilka för sin utkomst äro väsentligen beroende af familjeförsörjarnas arbetsförtjänst, äfvensom i ämnet väckta motioner.

I en den 11 oktober 1905 till Riksdagen aflåten proposition (n:o 5) har Kungl. Maj:t, med åberopande af propositionen bilagdt utdrag af protokollet öfver landtförsvarsärenden för samma dag, föreslagit Riksdagen att medgifva, att af omhänderhafvande medel finge, på sätt Kungl. Maj:t kunde finna lämpligt, till de hushåll, hvilkas värnpliktiga familjeförsörjare vore eller under innevarande år varit i tjänst vid hären kvarhållna för extra tjänstgöring under längre tid än två dagar utöfver lagstadgad öfningstid och hvilka för sin utkomst vore väsentligen beroende af familjeförsörjarnas arbetsförtjänst, utdelas understöd med 75 öre om dagen för hvarje dag af den extra tjänstgöringstiden; med rätt för Kungl. Maj:t att hvad sålunda utgifvits, förslagsvis beräknadt till 2,000 kronor, framdeles till ersättande hos Riksdagen anmäla.

I sammanhang med Kungl. Maj:ts berörda proposition har utskottet till behandling förehåft tre motioner, väckta inom Andra Kammaren af herr *F. W. Thorsson m. fl.* (n:o 2), af herr *C. J. Ödman m. fl.* (n:o 4) och af herr *S. T. Palme* (n:o 5), sistnämnda motion såvidt densamma afser understöd åt vissa värnpliktige vid hären.

I dessa motioner har föreslagits

Bih. till Andra Urtima Riksd. Prot. 1905. 8 Saml. 1 Afd. 5 Häft. (N:o 5.) 1

af herr *Thorsson m. fl.*:

att Riksdagen måtte besluta att i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t må af omhänderhafvande medel dels till samtliga värnpliktiga, hvilka under innevarande år varit i tjänst vid hären kvarhållna under längre tid än två dagar utöfver lagstadgad öfningstid, utdela understöd med 1 krona om dagen för hvarje dag af den extra tjänstgöringstiden;

dels till de hushåll, hvilkas familjeförsörjare på detta sätt kvarhållits och hvilka äro för sin utkomst väsentligen beroende af familjeförsörjarens arbetsförtjänst, utdela därutöfver ett understöd af 50 öre för hvarje dag af denna extra tjänstgöringstid.

af herr *Ödman m. fl.*:

att Riksdagen ville besluta, att de värnpliktiga, som äro eller under innevarande år varit i tjänst vid hären kvarhållna för extra tjänstgöring utöfver lagstadgad öfningstid, må tillerkännas så stort tillskott i penningar, att dagaflöningen för den öfverskjutande tiden utgår med 1 kr. pr dag; och

att Kungl. Maj:t må bemyndigas af tillgängliga medel bestrida dessa penningtillskott samt framdeles till ersättande hos Riksdagen anmäla hvad sålunda utgifvits, förslagsvis beräknadt till 50,000 kronor.

af herr *Palme*:

att Riksdagen ville medgifva, att af omhänderhafvande medel må, på sätt Kungl. Maj:t kan finna lämpligt, tillskott i penningar till ett sammanlagdt belopp af högst 35,000 kronor utanordnas till sådana värnpliktiga, hvilka under innevarande år varit kvarhållna i tjänstgöring utöfver dem eljest för året åliggande tjänstgöringstid, men hvilka icke kunna komma i åtnjutande af det understöd, som omförmäles i Kungl. Maj:ts nådiga propositioner n:is 4 och 5 till innevarande urtima Riksdag, och hvilka därjämte kunna styrka, det de på grund af sagda extra tjänstgöring antingen lidit väsentlig minskning i sitt förvärf eller blifvit urståndsatta att förskaffa sig sådan anställning, som svarar mot deras utbildning och färdigheter, dock att sådant tillskott i penningar, som här afses, icke må öfverstiga för hvarje värnpliktig 50 öre för hvarje dag af den extra tjänstgöringstiden.

Till det i propositionen omförmälda statsrådsprotokollet har tillförordnade chefen för landtförsvarsdepartementet, statsrådet Lindman, yttrat följande:

»Under åberopande af hvad jag denna dag anfört till protokollet öfver sjöförvarsärenden i fråga om understöd till de hushåll, hvilkas värnpliktiga familjeförsörjare under innevarande år varit i tjänst vid flottan kvarhållna för extra tjänstgöring utöfver lagstadgad öfningstid och hvilka för sin utkomst äro väsentligen beroende af familjeförsörjarnas arbetsförtjänst, får jag i underdånighet anmäla, att äfven vid hären värnpliktiga af samma anledning som vid flottan varit i tjänst kvarhållna utöfver den lagstadgade öfningstiden. Kungl. Maj:t har nämligen med stöd af 28 § värnpliktslagen förordnat, dels genom nådigt bref den 7 sistlidna augusti att de värnpliktiga, hvilka då fullgjorde dem åliggande första tjänstgöring vid Bohusläns och Värmlands regementen samt Jämtlands fältjägarregemente, skulle till och med den 8 därpå följande september i tjänstgöring kvarblifva, dels ock genom nådigt bref den 25 i sistnämnda månad att till infanteriet, kavalleriet, artilleriet och ingenjörtrupperna hörande vapenföra värnpliktiga, hvilka då fullgjorde dem åliggande värnpliktsöfningar, skulle tills vidare och intill dess Kungl. Maj:t annorlunda bestämde kvarblifva i tjänstgöring. Sedermera har Kungl. Maj:t enligt nådigt bref den 28 nästlidna september förordnat, att sist omförmälda värnpliktiga skulle hemförlofvas den 2 innevarande oktober, eller, om de tjänstgjorde utanför truppförbandets förläggningsort eller vanliga öfningsplats och icke innan sistnämnda dag kunde dit återföras, efter det de till förläggningssorten eller öfningsplatsen återkommit, dock att de värnpliktiga, som tjänstgjorde vid Värmlands regemente, icke på grund af denna bestämmelse skulle få hemförlofvas, likasom vid Västgöta och Skaraborgs regementen samt Jämtlands fältjägarregemente å nämnda tid endast de värnpliktiga skulle hemförlofvas, som vore inkallade för att fullgöra dem i sådan egenskap åliggande andra repetitionsöfning. Enligt numera meddelade bestämmelser skola de värnpliktiga, som sålunda efter den 2 oktober varit i tjänstgöring, hemförlofvas så fort ske kan, i den mån de hinna återföras till vederbörande öfningsplatser.

På grund af ofvan omförmälda bestämmelser och under förutsättning att de värnpliktiga, som ännu äro i tjänstgöring, hemförlofvas omkring den 16 innevarande månad, komma värnpliktiga vid hären att under innevarande år hafva tjänstgjort utöfver lagstadgad öfningstid följande antal dagar, nämligen:

första årsklassens värnpliktiga vid Bohusläns och Värmlands regementen samt Jämtlands fältjägarregemente 21 dagar,

andra årsklassens värnpliktiga vid Västgöta och Skaraborgs regementen samt Jämtlands fältjägarregemente äfvensom andra och tredje

årsklassernas värnpliktiga vid Värmlands regemente omkring 16 dagar, samt

öfriga till repetitionsöfning inkallade värnpliktiga vid infanteriet, kavalleriet, artilleriet och ingenjörtrupperna 1 eller 2 dagar.

Arméförvaltningen å intendentsdepartementet har den 10 innevarande oktober i detta ämne afgifvit underdånigt utlåtande och därvid anført beträffande sist omförmälda värnpliktiga, att någon extra godtgörelse utöfver redan beviljade förmåner icke rimligtvis borde för dem ifrågasättas. Beträffande öfriga ifrågavarande värnpliktiga har däremot arméförvaltningen ansett, att dem borde beredas understöd i samma mån, som af 1904 års Riksdag medgafs de då till extra tjänstgöring inkallade värnpliktiga å Gottland. Det understöd, som under sådana förhållanden skulle komma att utgå, har af arméförvaltningen approximativt beräknats komma att uppgå till 2,000 kronor.

I likhet med arméförvaltningen anser jag ersättning af ifrågavarande art icke erfordras för de värnpliktiga, som varit i tjänstgöring allenast en eller två dagar utöfver lagstadgad öfningstid. I öfrigt synes däremot understödet böra beviljas och utbetalas i öfverensstämmelse med hvad af mig föreslagits beträffande de värnpliktiga vid flottan.

Af Riksdagen torde medgifvande nu endast böra utverkas att af omhänderhafvande medel bestrida ifrågavarande understöd, med rätt för Kungl. Maj:t att de utbetalda beloppen sedermera till ersättande anmäla.»

På grund af hvad han sålunda anført, hemställde departementschefen, att Kungl. Maj:t måtte till Riksdagen aflåta proposition af innehåll, som här ofvan finnes återgifvet.

I fråga om de skäl, hvarpå motionärerna grundat sina förslag, tillåter sig utskottet hänvisa till motionerna.

Med hänvisning till hvad t. f. chefen för landtförsvarsdepartementet anført till det vid propositionen fogade statsrådsprotokollet, och då utskottet icke funnit tillrådligt att, på sätt motionärerna ifrågasatt, understöd beviljas utöfver hvad Kungl. Maj:t i nära öfverensstämmelse med 1904 års Riksdags medgifvande föreslagit, hemställer utskottet,

att Riksdagen, med bifall till Kungl. Maj:ts proposition och med afslag å de i ämnet väckta motionerna, i hvad de skilja sig från propositionen, må medgifva, att af omhänderhafvande medel må, på sätt Kungl. Maj:t kan finna lämpligt, till de hushåll, hvilkas värn-

pliktiga familjeförsörjare äro eller under innevarande år varit i tjänst vid hären kvarhållna för extra tjänstgöring under längre tid än två dagar utöfver lagstadgad öfningstid och hvilka för sin utkomst äro väsentligen beroende af familjeförsörjarnas arbetsförtjänst, utdelas understöd med 75 öre om dagen för hvarje dag af den extra tjänstgöringstiden; med rätt för Kungl. Maj:t att hvad sålunda utgifvits, förslagsvis beräknadt till 2,000 kronor, framdeles till ersättande hos Riksdagen anmäla.

Stockholm den 14 oktober 1905.

På särskilda utskottets vägnar:

L. ÅKERHIELM.

Reservationer:

af herrar *D. Persson* i Tällberg och *D. Bergström*, hvilka ansett, att utskottet bort föreslå,

att Riksdagen ville
dels bifalla Kungl. Maj:ts föreliggande proposition,
dels på grund af i ämnet väckta motioner medgifva, att Kungl. Maj:t af omhänderhafvande medel må, på sätt Kungl. Maj:t kan finna lämpligt, utanordna tillskott i penningar äfven till sådana värnpliktiga, som icke äro familjeförsörjare, hvilka under innevarande år varit i tjänst vid hären kvarhållna för extra tjänstgöring utöfver lagstadgad öfningstid och kunna styrka, att de efter sagda tjänstgöring och genom därpå beroende omständigheter drabbats af svårigheter att sig försörja, dock att sådant tillskott i penningar, som här afses, icke må öfverstiga 50 öre för hvarje dag af den extra tjänstgöringstiden; börande det belopp, som härtill åtgår, likaledes till ersättande hos Riksdagen anmälas;

af herr *Zetterstrand*, som ansett, att utskottet bort föreslå,

att Riksdagen, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition och de i ämnet väckta motionerna, måtte medgifva, att af omhänderhafvande medel må till samtliga värnpliktiga, som äro eller under innevarande år varit i tjänst vid hären kvarhållna för extra tjänstgöring under längre tid än två dagar utöfver lagstadgad öfningstid, för den extra tjänstgöringstiden utbetalas 50 öre om dagen utöfver det belopp af 50 öre för hvarje dag, de i sådant afseende redan uppburit, samt att därutöfver må till obemedlade hushåll, hvilkas familjeförsörjare varit i tjänst kvarhållna, utbetalas 25 öre om dagen för den extra tjänstgöringstiden, med rätt för Kungl. Maj:t att hvad sålunda utgifvits, förslagsvis beräknadt till 47,000 kronor, framdeles till ersättande hos Riksdagen anmäla;

af herr *Ödman*, som ansett,

att utskottet bort tillstyrka bifall till den af honom m. fl. väckta motionen.